

Iz haja
10., 20. in zadnjega
dné vsakega meseca.

Naročnina
stane 1 gld. na leto.

Posamne številke
po 5 kr.

GLASNIK

Naročnino in dopise

pošiljajte uredništvu

»Glasnik«

Cesta v Mestni Log 4.

Oglasila

delavcev, ki nimajo dela,
ali delodajavcev, ki
iščejo delavcev, se vspre-
jemajo zastoj!

Krščanski delavci, združite se!

Štev. 16.

V Ljubljani, 10. junija 1898.

Letnik IV.

Ljudstvo in državni poslanci.

Da se volivci premalo brigajo, za svoje zastopnike, se v državnem zboru vedno bolj kaže. Najpreje je žalostna resnica, da mnogo poslancev še na Dunaj ne prihaja. Doma tiče; le po denar se prikažejo. Žalibog je tudi med Slovani mnogo taci. Dalmatincev ne vidiš izlepa niti polovico na Dunaju; tudi izmed Rusinov jih je vedno nekaj doma. Kakšno je tako poslanstvo, kakšna je taka večina, ki ima tako malomarne poslance. Ljudje menda zato volijo svoje zastopnike, da jih na Dunaju zastopajo, ne pa da doma sedé in samo denar vlečejo. Gotovo pa tudi ne pošilja ljudstvo poslancev zato na Dunaj, da ondu zabranjajo, da bi se za ljudstvo kaj storilo. Socijalna preosnova, zakoni v korist delavskim stanovom bi morali biti prva stvar, a sedaj vidimo, da se s samim praznim govorjenjem trati drago plačani čas. Poslanci sami so stavili mnogo koristnih predlogov, ki smo jih že vlni važnejše navedli v »Glasniku«. Sedaj je pa tudi vlada predložila več že izdelanih načrtov zbornici v pretres. Samo posvetovati bi se imeli poslanci o njih, in jih vsprejeti. Toda o tem ni ne sluha ne duha. Ljudstvo — tudi nemško, se mora konečno vendar spametovati. Zato da bi se par uradnikom ne bilo treba učiti češkega jezika, počiva vse drugo in lenari cela zbornica. Ker so imenovane vladne predloge velike važnosti, jih ob kratkem tu navajamo.

Kolek na časnike in koledarje. Vsak iztis vsacega časnika, ki izhaja vsaj vsak teden po jedenkrat, mora v naši državi biti kolekovan z 1 kr.; vsak koledar pa, ki se prodaja pri nas, s 6 kr. Država je imela iz tega nekako 2 in pol mil. gl. dohodkov na leto.

Proti temu koleku so se dlje časa borili državni poslanci in ljudstvo vzlasti iz socijalno-politiških vzrokov. Koledar, pratika, ki je v marsikateri hiši jedina knjiga, se po tem koleku znatno podražuje. Časopisje ima v koleku veliko ozira. Predrago je za marsikoga. Poleg tega je pa ravno časniški kolek povzročil, da se dobro časopisje težje razvija od slabega. Veliki zidovski časopisi so začeli z ogromnim kapitalom. Zato so lahko prva leta preboleli velike izgube in ostali pri nizki ceni. Krščansko časopisje, ki se jim stavlja v bran, ne more zmagati tega tekmovanja in hira. — Sedanja vlada je to uvaževala in predložila načrt zakona, po katerem naj se s 1. januarjem 1899 časniški in koledarski kolek odpravita. Koledarji za leto 1899, če so tudi preje natisnjeni, so prosti tega davka po tem načrtu.

Z veseljem pozdravljamo ta načrt in le obžalujemo, da ne dobó zbornice, ki bi ga vzela v pretres in ga vsprejela.

Cestna in prevozna mitnica. Naša država pobira na državnih cestah in pri državnih prevoziščih (na dolenjem Avstrijskem, Tirolskem in Primorskem so taka prevozišča) mitnino. Ta mitnina je nosila državi zadnja leta dober milijon gld. (leta

1895 — 1,074.300, 1896 — 1,063.357, 1897 — 1,031.395). Ta neznatni dohodek zelo obtežuje ljudstvo. Že tako je vožnja po železnicah v primeri z vožnjo po cestah izredno cenejši. Vrh tega pa pri državnih cestah se občutna mitnina tlači tiste, ki so nanje navezani in jim tako rekoč onemogočuje tekmovanje. Mitnina je često vzrok, da se ob državnih cestah ne osnujejo obrtna podjetja. Pravica do pobiranja se oddaja v javni dražbi in najemnikom nese neprimerne dobičke. Tudi uprava je draga. Le neprimerno majhen del tega, kar plača ljudstvo, pride v državno blagajno. Če se čisti dohodek primerja s stroški, ki jih ima država za svoje ceste (za l. 1897 — 5,772.429 gld.), se vidi, kako je neznamen.

Že dolgo časa se je vsled teh vzrokov izražala zahteva, naj se odpravi mitnina. Sedanja vlada hoče vstreti ti zahtevi in je v ta namen predložila načrt zakona, ki naj bi stopil s 1. jan. 1900 v veljavo. Do tedaj je namreč sklenjena večina najemniških pogojev. Po tem načrtu bi padle vse državne mitnice. Državna prevozišča se imajo izročiti deželam, občinam ali zasebnikom. Le tam, kjer so potrebna in bi jih nobeden izmed teh ne hotel vsprejeti v svojo upravo, bi jih še dalje vzdrževala država. Politiška oblast bi imela pravico določevati v tem slučaju prevoznino. Predmete, ki so s pobiranjem mitnine v zvezi, bi smel finančni minister prodati. — Lepa, pametna predloga!

LISTEK.

Lovski tat.

(Po V. Kosmaku.)

»Za Boga! Kam pa hočeš zopet iti?« vpraša Ropetova s strahom svojega moža. Rope se je pripravljaj na lov, vzel puško, skril jo pod kožuh in ni odgovoril ženi na njeno vprašanje.

»Jože, ne hodi danes nikamor«, prosila je žena, »zjutraj je pela črna kokoš in to pomeni nesrečo.« — »Molči!« zavrne jo mož osorno. — »Seveda moram molčati. A kadar te pripeljejo mrtvega domov, kaj naj potem počnem sama z otroki?«

»Kaj imaš vendar zmirom take neumnosti? Jaz grem na občinsko, to je naše — tam me ne sme nihče prijeti.«

»Ali so na občinskem svetu take srne?«

Mož se je ozrl na otroke v postelji, zaskripal z zobmi in udaril ženo po ustih, da je bolešno zajejala — zaloputail vrata za seboj, da so se stresla okna, in odšel po vrtu na polje. —

Na temnem nebu je svetilo milijone zvezd, gorak veter je pihljal v mirnej noči: v gaju

nač potokom je peval slavec, čigar glasovi so razodevali srčno bol. Rope ni videl zvezd, ni slišal prijetnih glasov slavčevih. Šel je zamisljen hitrih korakov po stezi proti gozdu. Bil je mož velike postave. Na glavi je imel čepico iz ovčje dlake, lasje pa so mu viseli po čelu do očí, ki so se svetile od gnjeva in strasti. V mladih letih je bil vojak. Prišedši od vojakov domov je podedoval po svojih stariših domačijo. Bilo je to okoli leta 1848. Lov je postal takrat prost, kmetje so jeli hoditi na lov in tudi Rope si je kupil puško. Cele dneve je hodil s puško na rami po gozdih, zanemarjal doma gospodarstvo, a kadar ga je žena ali mati, ki je imela pri hiši »izgovorjen kot«, opominjala, naj začne drugače živeti, tedaj se je vselej razjezil, in odšel v gostilno. Že po naravi nagnjen k nagli jezi, postal je pri takem življenju še bolj neuljuden in surov, prav tiran domači družini. Čim dalje je tako živel, tem redkejšje je bil doma, tem bolj je bil oduren, tem bolj je propadalo domače gospodarstvo. Polje je bilo slabo obdelano in zato je donášalo le malo vžitka, skedenj je bil prazen, streha na hiši in drugih gospodarskih poslopjih je kazala »rebra«, plot okrog hiše je bil raz-

paden. Rope je prej navadno pil vino ali pivo, zadnji čas pa je bilo dobro tudi zganje, ker je ceneje. — Lov je bil že dolgo v najemu, toda Rope je še vedno hodil na lov po svoji stari navadi. Ker ni smel očitno, hodil je skrivaj — postal je lovski tat. Nekdaj je hodil na lov samo iz prevzetnosti, zadnji čas pa iz navade in nekoliko tudi iz samega uboštva.

Hodil je v nočnej temini po stezah, ki so bile le malo shojene, in prišel tako do gozda. Ob robu gozda se ustavil vzame puško izpod kožulja, pritrdi cev, jo nabije in gre počasi in pazno dalje po gozdu, dokler ne pride do loke, kamor je hodila zverjad sol lizat.

Postavi se v goščo in čaka. V gozdu je bilo vse tiho, le včasih je zašumelo listje na drevju ali se oglasila sova v daljavi.

Čez kake pol ure pa se je jelo svetliti, vrhovi dreves so se svetili v čudnem blesku, svetloba je bila vedno večja in skozi goste listje se je prikazal blede mesec. Kako čarobno krasen je gozd ob takem času! — poln tajnosti in radosti kakor srce puščavnika, ki sanja o raj.

(Konec sledi.)

Kakšni so socijalni demokratje?

V Hrudimu na Češkem je bil pred nekaj dnevi pred porotniki obsojen Vaclav Bednar, kočar in tkavec iz Dolenje Lote na 10 let težke ječe zavoljo poskušane umora. Ta človek je namreč svojo lastno ženo divje zdelal s sekiro in srečno čudo je, da je ni do mrtvega razmesaril.

Takih žalostnih dogodkov čujemo tudi od drugod. Toda navedeni slučaj je za nas zato poučljiv, ker je nečloveški divjak Bednar samo po socijalno-demokratski slepariji tako globoko padel.

Ker govori dejanje samo dovolj na glas in jasno, zato podajemo svojim bralcem brez kakega pristavka popolnoma po besedi glavne stvari iz zaslišanja imenovanega Bednara:

Predsednik: Vaša žena je hotela, da bi šli v cerkev.

Zatoženec: Saj bi bil šel, če bi mi kedo zato kaj dal.

Preds.: Človek, zato se nič ne plačuje; to se dela iz prepričanja. Vi ste rekli, da Vas žena ni hotela ubogati. Ona pa drugzega ni hotela kot to, da Vam otroci ne smejo prebirati socijalističnih časopisov, ker to ni otrokom primerno.

Zatož.: To je res. Žena mi ni hotela brati; zato so mi pa moralni otroci.

Zatoženec pripoveduje na to popolnoma hladnokrvno, kako sta se zavoljo tega sprla z ženo in kako jo je potem s sekiro mesaril.

Pred.: Ali Vam je kaj žal?

Zatož.: Prav čisto nič.

Preds.: Ali res mislite, da se bo vse premoženje razdelilo?

Zatož.: To pričakujem popolnoma gotovo.

Preds. Kedo Vas je pa v tem preslepil? Ali se vam je kaj obljubilo?

Zatož.: Te razdelitve smo pričakovali za dne 1. maja. Meni se je reklo, da dobom od našega društva dve kravi, nekaj orlov zemlje in — drugo ženo. Če se pa tudi takrat to ni zgodilo, pride gotovo kmalu do tega.

Preds.: Vi niste nič delali in Vaša žena in otroci so Vas redili. Nekoč ste vzeli njihovih težko prihranjenih 39 gld. in ste potem šli k svojim »sodrugom«, kjer ste na enkrat zapravili 15 gld.

Zatož.: To sem storil. Moja družina ni imela zavoljo tega nobene posebne škode. Ostalo ji je še dovolj.

Pred.: Vi niste skušali odvrnati samo svojih tovarišev, da bi ne hodili v cerkev, marveč ste to prepovedali tudi svojim otrokom. Če so pa vkljub temu šli, ste nabili svojo ženo.

Zatož.: Otroci morajo ubogati očeta in tudi ženo.

Pred.: Svoje otroke ste učili, da človek ni nič drugega, kot živina. Če se zakolje vol, odteče kri in vse je končano. S človekom je ravno tako.

Zatož.: Da, s človekom je popolnoma ravno tako, kot z drugimi živalmi. To je moje trdno prepričanje.

Preds.: Človeče, kedo vas je tega učil?

Zatož.: Socijalni demokratje in njihovi časopisi, ki sem jih dobival cele kupe in ki so mi jih morali brati moji otroci.

Kedor pozna socijalno demokracijo, kot jo poznamo mi, ve natančno, da v kratkem času vsakedo, ki se ji pridruži, pride do ravno tistih načel, ki jih je v navedenem zaslišanju razvijal Bednar. Takih mož imamo na Slovenskem že veliko število in če bomo držali roke križema, potem se ostrupi s tem prokletim judovskim strupom vse naše ljudstvo. Ali hočemo to dopustiti?

Politika po svetu.

Državni zbor se vleče dolgočasno naprej. Razpravljajo se jezikovni predlogi v dolgih govorih, ki jih nobeden ne posluša. Saj pogrevajo le staro kašo. Vsak dan je nov dokaz, da tako ne more več ostati, da sedanja zbornica ni sposobna za nobeno delo. Nemci so še bolj divji, nego so bili preje in sicer zato, ker je v soboto dne 28. t. m. razpustila vlada graški mestni zastop in izročila mestno upravo politiskemu uradniku. Ta zastop je namreč protestoval, da ostaja še dalje bosenski polk v mestu in da je imenovan za predsednika nadsodišču bivši pravosodni minister Gleispach, ki je z Badenijem vred podpisal znane jezikovne naredbe. Ker spada poveljstvo nad armado izključno cesarju in ker ima tudi le cesar pravico imenovati predsednika nadsodišču, zato je ta sklep graškega mestnega sveta posegel v vladarjeve pravice in nič bi ne bila vredna tista vlada, ki bi tu ne bila posegla vmes. Nemci pa vendar rogovi in hujskajo na vse strani. K večjemu do konca t. m. se bo še držal državni zbor, potem pa gredo poslanci narazen. Zaključen bo morda takoj, ali pa — kot je verjetneje — zavoljo cesarjevega jubileja, se-le začetkom prihodnjega leta.

Socijalni demokrati so postali zadnji čas krotki kot ovce. Kmalu bodo jedli vladi iz rok. Odpovedali so se obstrukciji in nobene zveze nočejo več imeti z nemškimi opozicijci. Ko so nemški nacionalsci v sredo dne 1. t. m. zahtevali, naj se prične razprava o razpustu graškega mestnega zastopa, so jo socijalni demokratje brž pobrisali iz zbornice, da bi jim ne bilo treba glasovati tako ali drugače. Veliki graški kričar Resel je predlagal, naj se vladna predloga o odpravi časniškega koleka izroči odseku brez kake razprave. Če se sme ta predloga tako spraviti v odsek, se smejo tudi druge. A ravno socijalni demokratje so svoj čas grozno divjali proti temu načelu, katerega se sedaj sami oprijemljejo. Večkrat se vidi, kako ponižno in sladko lazijo socijalni demokratje za Thunom in za drugimi ministri. Ponujajo se mu, kakor se trdi, v službo. Na videz bi sicer še vedno časih porogovolili, toda vlada se nič ne boji tistih, ki vpijejo, marveč samo tistih, ki ob važnih trenutkih glasujejo proti nji. Govori se že, da bomo kmalu imeli v zbornici cesarsko kraljeve socijalne demokrate. Ze sedaj se moramo čuditi, da socijalno-demokratska glasila ne prijemljejo ministrov. Celo železniški minister ima mir. Reselov list Arbeiterwille v Gradcu izjavlja naravnost, da se delavci nočejo vdeleževati nobenih demonstracij glede na razpust mestnega zastopa. Kje je sedaj njihov radikalizem, kje — obramba slobode? Hinavci so, ki se prodajajo, kedor jih plača. — Mi smo vedno zagovarjali slobodo, a ker vemo, da ima sloboda tudi svoje meje, zato z zavestjo obsojamo graški mestni zastop. Socijalni demokratje bi ga po svojih načelih morali braniti in — se umikajo. — S čudovito predrznostjo se je dne 3. t. m. socija-

listiški poslanec Steiner ponujal vladi in trdil, da so jedini socijalni demokratje državo ohranjajoča stranka. Vse te stvari si moramo ohraniti v spominu. Ko bi vlada v svoji kratkovidnosti slepomislila s socijalnimi demokrati, bi jo ti izrabljali jedino le proti nam. Ne bojimo se tega, pač pa je prav, da smo od vladne strani pripravljeni se na hujše in krivičnejše ravnanje, nego je skušamo do sedaj.

Naša organizacija.

Slovensko katoliško delavsko društvo v Ljubljani je priredilo v nedeljo 5. t. m. popoldne ob 4. uri ljudski shod v Št. Petru na Notranjskem. Predsednikom je bil soglasno izvoljen č. g. Zupan. Gostinčar je govoril o krščanskem socijalizmu in soc. demok. Pojasnjeval je razliko kršč.-soc. in soc. dem. programa in načel. G. Štefe je poročal o ustanovitvi slov. vseučilišča v Ljubljani in v krasnem govoru kazal na potrebo tega zavoda. Stavil je tudi resolucijo na naučno ministerstvo v tem smislu. Gostinčar je iz socijalnega stališča priporočal resolucijo. G. Kregar je govoril o načelih in nakanah socijalne demokracije. Dalje o draginji živil posebej zita, katero povzročuje žitno borzo. G. Jakopič je govoril o državnem zboru in kazal na delovanje raznih klubov. Omenjal je koristi domače ali hišne industrije ter priporočal zborovalcem, da se organizujejo v kršč. soc. smislu. Vspregledala se je tudi resolucija proti podraževanju sladkorja, ker bi to zadelo najbolj revno ljudstvo, ki dandanež živi večinoma ob kavi. — G. Krašovec se pritožuje proti odmerjenju dohodninskega davka. Pravi, da ima on komaj tisoč gold. skupička, od katerega se mu je zaračunal davek od dveh tisoč gl. dobička ali dohodarine. G. Kregar pravi, da so se ljudje ob času volitev v davk. komisije premalo brigali, koga da volijo, in to je tudi mnogo vzrok marsikaki nerednosti. Dalje svetuje, naj se oni, ki menijo, da se je z njimi postopalo krivično, v najkrajšem času pritožijo in navedo tudi dejanja in razloge. Ker se na opetovani poziv predsednika nihče več ne oglasi k besedi, je isti s primernim navodilom zborovalcem priporočal premisljati o današnjem zborovanju in ukreniti vse, kar bi moglo koristiti, ter je zaključil z živijo klici cesarju in papežu lepi shod. Shod je bil prav dobro obiskan in so zborovalci pazno sledili raznim govorom. Po shodu razvilase je prijazna domača zabava, pri kateri so skrbeli vrli Trnovčani za krasno petje. Res, lepo je videti krepke slovenske fante, ko lepo zbrano zapoje krasno slovensko pesem. Zato je pa bilo tudi vse navdušeno. Bile so seveda tudi razne napitnice, govornice v duhu naroda. Napilo se je vzajemnosti učiteljev in duhovščine ter narodni slogi, po kateri naj bi se pričelo resno socijalno delo. Navzoča sta bila tudi dva župana in sicer domači in Trnovski, katerima se je tudi napivalo. Med shodom došla je brzojavka veleč. g. dr. Kreka z Dunaja, katera se je pozdravila z navdušenimi živijo. Le prekmalo je potekel čas v prijazni družini vrlih notranjskih mož. Neizprosni »Lukamatija« je hotel, da smo se ločili od lepe družine. Dal Bog, da bi shod obrnil dobrega sadu. Nasprotnikov se ni nihče oglasil k besedi.

Slovensko katoliško delavsko pevsko društvo Zvon vabi vse svoje ude na izvanredni občni zbor, kateri bo v nedeljo dne 12. t. m. ob 2. uri popoldne v društveni sobi pred škofijo št. 14. v I. nad. Na dnevnem redu je: 1. Nagovor predsednika oziroma njega namestnika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Poročilo pregledovalcev knjig. 5. Volitev novega odbora. 6. Razni nasveti in predlogi. Ker ima to zborovanje jako važen pomen, pričakujemo, da se ga vsi udi gotovo vdeležijo. Odbor.

Socijalne zadeve.

Skrb za dobro ljudsko berilo. V remski škofiji na Francoskem so vpeljali tako imenovano potujočo knjižnico, ki ima

nalogo, da priskrbi ljudstvu dobrih in koristnih knjig. Vsak župnijski urad in vsaka šola dobi za 5 frankov na leto po 25 do 30 knjig na posodo. Knjige so dobre vsebine in pisane popolnoma priprosto. Tako morejo duhovniki svojim vernikom, učitelji svojim učencem oskrbeti dobro in pošteno berilo. V škofiji izdajajo tudi v večjih župnijah svoje župnijske tednike, ki prinašajo cerkvene in druge stvari iz dotične župnije. Taka podjetja so prav koristna, pospešujejo napredek naroda in varujejo mladino pred brezbožnimi spisi. Kako je pa pri nas s podobnimi podjetji? Ali bi ne bilo dobro, da se ustanove ljudske knjižnice vsaj v večjih krajih, kjer bi moglo ljudstvo dobiti dobrega in poštenega berila? Za manjše kraje, kjer bi ne bile mogoče domače knjižnice, naj bi se pa skrbelo tako, da posojujejo večje knjižnice po nekoliko izvodov svojih knjig. Tako bi imelo ljudstvo dobrega berila, tečne duševne hrane in ne bo segalo po vsakej še tako umazanej brošuri, kot nam jih usiljujejo socijalni demokratje in njihovi očetje liberalci!

Judje v avstrijski vojski. Kot poroča nek judovski časopis, je bilo l. 1895 v naši avstrijski vojski 40.344 judovskih prostakov, 38 judov pride torej na 1000 vojakov. Častnikov judovskih pa je bilo 2179 (ali 81 na 1000). — Po zadnji ljudski statvi je prišlo 45 judov na 1000 avstrijskih prebivalcev. Kakor kažejo te številke, so se judovske pi-javke globoko zajedle v meso avstrijskih narodov, tako da se jih ne bo mogoče kmalu otresti.

Žensko delo. Delavska statistika na Nemškem izkazuje med delavci tudi ženske pri takih obrtih, kjer bi se jih človek nikdar ne nadjal. Z dimnikarskim obrtom se pečajo 3 ženske, s pokrivanjem streh si služi 35 žensk vsakdanji kruh. Dalje dela pri izdelovanju pušk 9, pri vlivanju zvonov 19, pri pokladanju tlakov 50 žensk. Kotlarska obrt šteje 147, kovaška in žebljarska 300 žensk, a v kamnolomih dela nad 2000 žensk. Tudi pri drugih težavnih in nizkih opravilih dobimo nemške žene n. pr. pri snaženju kanalov. Da tega ne delajo samo iz veselja, to je samo po sebi umevno. Revščina sili tudi slabotni ženski spol k težkemu delu, da si prisluži vsakdanji kruh.

Socijalna demokracija na Angleškem prav slabo napreduje, dasi si prizadevajo nemški »sodrug« na vso moč, da bi pridobili pristašev tudi med angleškimi delavci. Toda ti so združeni v raznih strokovnih društvih, ki se pečajo s praktičnim reševanjem delavskega vprašanja, in zato nimajo časa in tudi ne veselja brigati se za prihodnjo socijalistično državo. Lansko leto je imel sam Liebknecht, vodja nemških socijalistov, v Londonu predavanja o socij. demokraciji, a tudi to je bilo brez uspeha. Največ dela je imela stranka v Londonu, kjer je vse polno proletarcev najraznejših vrst. Socijalistični vodja in član angl. drž. zbornice Keir Hardie je pisal, da se do sedaj še ni pokazalo nobeno znamenje, da bi bilo angleško ljudstvo bolj vneto za socijalno demokracijo. Socijalistični kandidatje so dobili prav malo glasov; toliko glasov bi morda dobil tudi kandidat, ki bi obljubil, da privede ali zanese v London — kolero. Tako piše sam socijalist Keir-Hardie.

Naši nasprotniki.

Socijalno dem. shod. Socijalni demokratje so priredili v ponedeljek dne 30. maja na Glincah v gostilni »Amerika« društven shod. Razgovor je bil o sedanji draginji in njenih

vzrokih. Zadnik je kot poročevalec v dogem, večkrat pretrganem govoru govoril o vsem mogočem in nemogočem, samo o vzrokih draginje je bore malo povedal. S temno frazo: »družabni red« je tega kriv, ni povedal nič o vzroku sedanje draginje, ker je ta družabni red star vže nekaj let in vendar je draginja še le jedno leto. Res je pa, da vsled liberalno kapitalističnega svetovnega reda delavci niso zmožni kupovanja, kar je pa Zadnik vsaj določno pozabil povedati. G. Kregar je povdarjal, da bi odprava colnine na žito ne koristila ljudstvu, marveč le judom, ki imajo v roki skoro vso žitno kupčijo. Neki »sodrug« je dejal, da nam ni skrbeti za dušo marveč samo za telo. Škoda le, da ne vemo imena klasičnemu »fantku«, kajti videti je bil zelo »mlečnozob«. Gostinčar pravi da bi se morali na gospodarskem polju združiti vsi delavci, in složno postopati za svoja prava in eksistenco. Draginja žita so krivi borzijanci, ki se s terminoblanko igro igrajo z ljudskim blagostanjem. Zeli, da bi odbor »Bodočnosti« na današnjem shodu stavil resolucijo na državni zbor za odpravo žitne borze. (Predsednik Kordelič in tudi drugi ugovarjajo, češ, da to ne gre). Zakaj ne gre, ne vemo. Skoro gotovo pa zato niso imeli dovoljenja od krivonosih šefov z Dunaja in vsled tega — ni šlo Mihavec je hotel zabavljati na kons. društva, toda živahno oporekanje navzočih poslušalcev je prisililo predsednika, da mu ni pustil. Občni smeh je zavladal, ko je šel z govorniškega prostora, posebno ker je hotel igrati dr. Kreka, češ da je glasoval proti ljudstvu ker ni glasoval za Verkaufov predlog. Gostinčar prosi navzoče, da naj bodo mirni, in pojasni, da je dr. Krek popolnoma pravilno ravnal, ker ni glasoval za odpravo colnine, ker bi isto koristilo samo bogatim judom. Konečno je govoril se Zadnik, ki je vsled »kritičnega vremena« dobil »konečno« besedo k prvi in drugi točki. Kaj je govoril, ne moremo poročati, ker se vsled neprestanega šuma in smeha ni razumelo. Toliko se je čulo, da je dejal, da socijalni demokratje nikakor s kršč. soc. tudi v strogo gospodarskih vprašanjih ne morejo skupno postopati. Tudi prav. Ravno to izjave smo kršč. socijalci pričakovali. Dobro nam je došla. Sedaj pač vsakdo lahko sam na svoje oči vidi, — ker je na svoja ušesa slišal, da socijalni demokraciji ni za delavske težnje, marveč za strankarstvo. To priča izjava Zadnika na glinskem shodu. Sploh je bil cel shod le nekako »zveplo«, ki je imelo namen, koga spremeniti v rdečega kalina. Toda soditi po glasovih, ki so se čuli, je bila cela komedija brezvspešna za socijalno demokracijo. Konečno je med hrupom poslušalcev preko »skofovih kap« Kordelič zaključil shod. O Kordeliču moramo reči, da je vodil shod nepristransko. Povedati je potreba še, da so socijalni demokratje zahtevali, da se odstranijo narodni trakovi, ki so jih imeli nekateri kršč. soc. pripete. Seveda se jim želja in zahteva ni spolnila. Kršč. soc. smo bili na shodu v ogromni večini.

Ženska emancipacija. Socijalni demokratje trdijo, da hočejo osloboditi ženski spol. Zahtevajo namreč: 1) da se tudi ženam prizna njihova človeška čast in 2) da imajo tudi žene pravico do dela kakor moške. Toda obe ti zahtevi se prav malo skladati z nauki socijalističnimi. Znano je namreč, da so pravi socijalisti — sami brezverci in goreči privrženci Darwinovih nauk, po katerih so se ljudje razvili iz opic. Kako morejo torej taki, ki »niso« in nočejo biti potomci ljudij, za-

htevati za-se človeške časti? Socijalisti zahtevajo tudi za vsakega popolno osebno svobodo. Kdor pa mora trdo delati, ali dati svoje moči drugemu v najem, ta odpove se svoji osebni svobodi. Žene so imele že do sedaj malo svobode, ko pa vstopijo prostovoljno ali prisiljene v delo, izgube popolnoma vso svobodo in samostojnost. Iz žene, ki je bila do sedaj le možu podložna, postane najedenkrat sužnjica, ki mora molče prenašati vse težave in krivice trdosrčnih delodajalcev. Socijalisti želé baje zboljšati družabne razmere. S tem pa, da mora žena delati v tovarnah, se le poslabšajo družinske, občinske, deželne in državne razmere. Iz tega je jasno, da so nauki socijalistov v emancipaciji žensk polni nedoslednosti, gola neumnost in prazno slepilo. Žalostno je le, da one ženske, katere so dobili socijalisti v svoje kremplje, ne sprevidijo, kam jih vodi socijalizem, namreč v časno sužnjost in večno pogubo. Zakaj socijalisti, ki so odpadli od vere, delajo z vso močjo na to, da iztrgajo iz src svojih sodrugov in sodruginj vero v osebne Boga ter jih privedejo v tabor sovražnikov Kristusovih, pod židovsko nadvlado.

Taki-le so. Zadrudni zbor pekovskih pomočnikov je imel dne 2. junija v gostilni pri »Raku« svoj shod. Na dnevnem redu je bilo »Zadrudno prenočišče«. Ker nam sedanje društveno prenočišče ne ugaja, ker ga ima peščica socijalnih demokratov pod svojo komando ter vsacega zavidajo in zaničujejo, kdor mora k njim priti, ako ne trobi v njih rog, je bil odbor zadrudnega zbora pekovskih pomočnikov primoran kaj ukreniti, da se temu odpomore. Tovariš Karlič stavlja predlog, po katerem naj zadruga vstanovi s pomočjo zadrudnega zbora prenočišče. Nato prebere resolucijo na zadrugo mojstrov, katera je bila jednoglasno sprejeta. Nato izjavi pekovski mojster gosp. Friderik Pauer, da je resolucija nepopolna, in da bode on skrbel, da se izpolnijo naše želje. Ker resolucija ni obsegala predloga Karličevega, po katerem naj se prenočišče ustanovi, stavlja je ta še drugi predlog, naj se volijo trije člani, kateri naj posredujejo mej zadrugo ter naj ustmeno oddajo dotični predlog. Nato so bili jednoglasno voljeni Urbar, Karlič in Dolinar. Socijalni demokratje se shoda niso vdeležili, pač pa so svojim pristašem prepovedali vdeležiti se ga. Človek bi bil mislil: dobro da jih ni. Ali vsako stvar hočejo porabiti v svojo korist, tako tudi to: namreč njih glavni rudeči bog stal je vže kake pol ure pred shodom pred sv. Jakoba mostom ter potuhнено opazoval naše ljudi, ki so sli na shod. — Ravno ko je tovariš Karlič okrcaval sedanje društvene vodje ter zadrudnemu zboru priporočal obisk zadrudnih shodov, kateri bodo sedaj gosteji, kar nimamo društva, ker društvo se samo konfiscira od dne do dne bolj, kajti ravno na dan našega shoda bi morali vplačevanje imeti, pa ni niti jedna duša prišla vplačat. To je toraj tista večina, o kateri je zadnja lažnivka »Svoboda« tako prorokovala. V tem prihrumi rudeči bogec s tremi svojimi angeljci ter začne upiti, da shod ni kompetenten o tem sklepati, češ, da se pristransko postopa, da nismo vseh povabili, ter da hoče se jedenkrat slišati dnevni red. (Klici: Ob treh bi bil prišel!) Nato mu obrtni zastopnik gospod Semen odgovori, da je shod kompetenten, ker je 23 članov več, kakor pravila zahtevajo, in da je shod pravilno sklican. Nato jo je rudeči bogec Škerbic s svojimi angeljčki odkuril bledih lic, ker se mu nakana ni posrečila, da bi bil naš shod razpuščen brez vsacega ukrepa. — Taki so

toraj. Kar ni po njih volji, to se mora vse razdijati; niti nedolžni shod, kateri ni sklican od njih, ni več varen in se ne more mirno izvršiti pred njimi.

Socijalisti v Celovcu. Dne 22. majnika so »rudeči bratci« v Celovcu pokazali v pravi luči, kakošna bode svoboda socijalno-demokratske države. Ondotno krščansko socijalno društvo »Avstrija« je priredilo shod na vabila po § 2. zb. zak. Bratci, ki hočejo porabiti vso svobodo le za-se, so menili, da smejo kar vse, ki ne smrdi po želodu in česnu, tebi nič meni nič pohrustati. Pred hišo, kjer je bilo zborovanje, se je nabralo vse polno »sodružke« sodrgé, ki je liki sibirskim volkovom tulila in se zaganjala proti hiši. Ko so nato štiri »sodruge« kot deputacijo spustili noter s pripombo, da se imajo dostojno vesti, so jih morali vsled njihove surovosti postaviti zopet na hladno. Vojaki z nasajenimi bajonetami so napravili red in omogočili, da so se krščansko-socijalni možje mogli raziti. Tako kažejo »bratci po gorilu« povsodi jednako naobrazbo, v kateri se klasično blesti »svoboda, enakost in bratstvo«. Da, svobodo hočejo zase, da bi tako mogli kazati svetu svojo enakost v lopovski-barbarskem bratstvu. Toda ne bode nič. Krščanska ideja se pojavlja v javnem življenju na novo po vsem naobraženem svetu. Prišel bode dan, ko bodo opičarske ideje izginile raz svet in se delavci prevarjeni vrnili nazaj h krščanskim načelom!

Drobtine.

Prevzvišenemu knezoškofu se je v nedeljo poklonil odbor slov. kat. delavskega društva, katerega so milostno vsprejeli. Na nagovor Gostinčarjev so povdarjali, da jih veseli delavska organizacija na kršč. temelju. Rekli so tudi da se s časom vdeleže tudi sami dejansko delovanja na znanstveni podlagi socijalizma. Konečno so podelili vsemu društvu blagoslov. V torek dne 7. t. m. obiskali so Prevzvišeni delavske hiše za Bežigradom. Predsednik odbora za stavbo delavskih hiš. g. Josip Lukman pozdravil je na čelu odbora Prevzvišenega pri dohodu. Za tem pa v imenu stanovalcev solarica Franica Gostinčarjeva in jim izročila krasen šopek. Otroci so naredili »špalir«, hiše so bile okrašene z narodnimi, cesarskimi in papeževimi zastavami. Prevzvišeni so bili vidno ginjeni in so se zahvaljevali za vsprejem, ter navzoče vprašali, ako hočejo ostati vedno zvesti sv. kat. cerkvi, na kar je bil odgovor, da. Nato so si ogledali stanovanja in vrte, ter se izrekli zelo pohvalno. Obiskali so pri tej priliki tudi nekega bolnega železničarja in ga tolažili. Pri odhodu čakali so jih zopet otroci v vrsti in se jim je zahvalila za obisk Ljudmila Obrekarjeva. Ljudstva se je nabralo veliko, ki je splošno občudovalo prijaznost škofovo. Obisk je napravil tudi na soc. demokrate mogočen utis.

Rodoljub in resnica. Izvrsten in dosleden časopis je »Rodoljub« ki na eni strani v neslano neumnih člankih opisuje socijalno gibanje preteklih časov. Seveda mu je pri tem socijalno vprašanje in njega praktična rešitev deveta briga. Kazati in dokazovati hoče slovenskemu ljudstvu, da je bila v vseh časih duhovščina in vera vzrok gospodarskemu neredu in iz tega sledečim prekucijam, to je pravi namen člankom »Rodoljuba«. Papeži in duhovščina so morali na svetu pač veliko dobrega storiti, da tako surovo mlati po njih tudi slovensko framazonstvo. Toda »Rodoljub« neče biti cel framazon, to pa menda zato, da ložje slepi svoje verne »kozličce«. V ta namen ima št. od 4. t. m. na drugi strani popis vsprejema mil. g. knezoškofa in izreka ob enem milostljivo kritiko o pastirskem listu, — češ, da so z njim zadovoljni tudi »liberalci«. To se pravi: Rodoljub je šel vže stopinjo dalje in se nekako izogiba »liberalcev« ker pravi, da so liberalci tudi zadovoljni. Tudi prav! Ako se bode šlo za »prvi dobiček« ki

naj ga dobi oni, ki najbolj zabavlja veri in duhovščini, mora ostati »Delavec« v ozadju. Slovenci, vsprejmite besede našega škofa v pastirskem listu in opuščajte slabe liste! S tem bote zadovoljiti tudi »liberalce« ako je res, kar trdi »Rodoljub«, da jim pastirski list vgaja. Na delo toraj!

Mejnarodnost pri soc. dem. kaj lepo napreduje; posebuo ima priliko to opaziti vsakdo v Spodnji Siški okrog državnega kolodvora. Mali paglavci slovenskih starišev (namreč soc. dem.) kramljajo med sabo seveda slovenski, ali ko zagledajo, da pride mimo kakšen odrasel soc. dem. ga vsi jednoglasno pozdravijo s »Heiló!« Človeka srce boli, ko vidi tako spakedrano mladino. To seveda se godi gotovo na komando starišev; družega si človek ne more misliti. Zatoraj slovenski možje in delavci, ki imate še iskrico ljubezni do svoje domovine v svojem srcu, ne pustite se voditi takim ljudem ter ne bodite izdajalci svoje matere Slovenije.

Judje in kupčija z dekleti. Prošli teden so dobili v Veroni dva juda Morica Engla in Fr. Senfelda, ki sta peljala tri ogerska dekleta v Milan, da bi jih tam spečala v nesramne beznice. Deklice niso vedele, kaj se namerava z njimi; obetale se jim je le dobra služba; zato so šle z judoma. Pri ti priliki je milanska policija poizvedela, da sta imenovana juda v zvezi cele izključno judovske tolpe, ki kupčuje z dekleti in ki je že na stotine mladih neizkušenih bitij spravila k najnesramnejšemu obrtu. Ali je mogoče, da ne postane vsak pošten človek, ki čuje take stvari, antisemit?

Podraženo žito. V svojem listu smo že pojasnili, kedo je vzrok, da se je zadnji čas žito tako grozno podražilo. Poglavitni judovski botrijanec, ki je s svojimi sleparijami povspeševal draginjo, se imenuje Lewis Leiter. Dobička, kot pišejo londonski listi, je spravil že štiri in pol milijonov dolarjev. Koliko lakote se je prestalo zaradi tega, nobeden ne misli. In potem kriče soc. demokratje, da se proti borzi in termino kupčiji z žitom ne more in ne sme nič storiti.

Kaj vse znajo milostne gospe? Češki krščansko-socijalni delavski list »Delnik« pripoveduje, da je neka krščanska (!) gospa rekla svoji dekli, naj ne hodi zjutraj ob nedeljah k maši, marveč zvečer po 6. uri, češ da ima potem še za mašo dovolj časa. Takih žensk menda ni še med nami, a takih je pa vendar obilo, ki svojim poslom, kar se le da, obtežujejo obisk službe božje.

Volitve v francoski državni zbor so se pred kratkim izvršile. Znamenite so zato, ker je grdo propadel vodja socijalnih demokratov in iskreni judovski prijatelj — Jaurès (Žoré); tudi jud Rajnah (Reinach) se je prevrgel s svojo kandidaturo. Splošno se čuti, da je proti judovski duh na Francoskem zadnji čas zelo močan. V Alžiru, kjer imajo judje mnogo bogatinov med seboj, ki so delali na vse kriplje za svojega kandidata, je bil izvoljen voditelj francoskih antisemitov Drimón (Drumont).

Delavsko stavbno društvo v Draždanih na Saksonskem obstaja četrta leta in ima že 400 udov, ki so vplačali že 40.000 mark deležnine. Vsak ud, ki je vplačal cel delež, ima pravico do svoje hišice, ki mu jo zida društvo. Ustanovljeno je to torej po tistih načelih, kot ljubljansko. Da bi le tudi temu ne manjkalo gmočnih pripomočkov! Splošno lahko rečemo, da smo v Avstriji gledé na delavska stanovanja daleč od zad za drugimi državami. Drugod se mestne občine, kot smo že večkrat omenjali, zelo brigajo za to vprašanje. Naj imenujemo danes zopet gentski mestni zastop v Belgiji, ki je po vzgledu bernskega in curiskega sklenil na vso moč podpirati delavska stavbna društva. V Šerbeku v Belgiji je dal nedavno mestni zastop na novo se ustanovivšemu takemu društvu 100.000 frankov na posodo. Ker tako z delavci sodelujejo javni zastopi, ni čuda, da se je zadnjih 8 let ustanovilo v Belgiji 125 delavskih stavbnih društev, ki so že pozidala stanovanj za 8000 delavskih rodbin. Mestni očetje naših mest berite in učite se!

Darovi:

Za dom delavskih stanov:
Trije gg. člani ljubljanskega delavskega konsumnega društva dividende za l. 1897 v skupnem znesku 3 gld. 56 kr.

VABILO

na

prvi redni občni zbor

1. jeseniškega delavskega konsumnega društva

kateri se vrši

v nedeljo 12. junija ob 3. uri pop.

v gostilniških prostorih

gospoda Franc Villmana na Savi.

Vspored:

1. Nagovor načelnika.
2. Poročilo tajnika.
3. Poročilo blagajnika.
4. Razni nasveti, pri katerih pa se opozarja na § 33. zadržnih pravil.

K obilni vdeležbi vabi

predstojništvo.

Prečastiti duhovščini in slavnemu občinstvu se priporočam v izdelovanje

vsakovrstne obleke

ter zagotavljam najsolidnišo postrežbo in znižane cene. Vsled mnogoletne izkušnje in z izpitom, ki sem ga napravil na Dunaju v prikovalni šoli, mi bo mogoče postreči in ustreči vsaki želji cenjenih gg. naročnikov.

Franco Pavšner,

krojač v Ljubljani,

Vodnikov trg št. 4.

Franc Grunda

pek v Udmatu št. 108

priporoča kruh od najvišje do najnižje vrste in tudi vsakovrstne slaščice po najnižji ceni.

PRISTEN

V svojo lastno korist naj zahtevajo in jemljejo kupovalci le take izvirne zavoje.

Somišljeniki! V nedeljo popoldne na shod pri D. M. v Polju!